

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 994 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bexzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlarini	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otabek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчехра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Intellectual mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalarini investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'gli	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	

“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” ajning asisii faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish	276
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bexzod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	
Korporativ boshqaruvning nazariy asoslari: O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari.....	328
Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Audit organizations in Uzbekistan	332
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
Xorijiy investitsiyalarning turlari va xususiyatlari	337
Gofurov Doston Boxromovich	
Mahalliy budjet mablag‘larining samaradorligini oshirishda auditning o‘rni.....	341
Primova Shaxnoza Komiljonovna	
Модели управления государственными финансами в зарубежных странах.....	345
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
O‘zbekistonning sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishi: yashil o‘sish indikatorlari tahlili	352
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Innovation management in the education system: practical challenges, international experience, and effective strategies based on the example of Uzbekistan.....	356
Imomov Inomiddin Abdulxamidovich, Egamberdiyev Farxod Botirovich	
Трансформация энергетического комплекса Узбекистана: текущее состояние и перспективы развития	363
Хмель Е.В., Мирджалилова Д.Ш., Дерюгина Е.А., Лозовская Н.А.	

Improving the efficiency of personnel management and optimizing labor costs in Sam Glass LLC.....	368
Musayeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazkhon Talgatovich	
Interactive design and museum management: enhancing guided tours through IOT and virtual solutions.....	374
Ibrokhimova Aziza Abbasovna	
Hududlar investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	379
Imomova Kamola Novfal qizi	
"Innovatsion usulda baliq yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari (Sirdaryo tumani misolida)"	385
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	
Bank filial tarmoqlari samaradorligini baholashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekiston banklari amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	392
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Zamonaviy iqtisodiyotda davlat xaridlarinin elektron savdolarining o'rni	398
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Реализация концепции развития рынка зеленой экономики в сфере экономической безопасности Республики Узбекистан.....	401
Юнусова Римма Рахманбердиевна	
Tijorat banklaridan "foyda" solig'ini undirishning bugungi holati.....	408
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
O'zbekiston oziq-ovqat sanoatini iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari	415
Abasova Gulirano Rahmatullo qizi	
Xorijiy tajribalar asosida ekologik tadbirkorlikning innovatsion va investitsion yo'nalishlarini tashkil etish	419
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
Sanoat korxonalari jozibadorligini oshirishda marketing strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari	424
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Turizm sohasida investitsion faoliyat: nazariy asoslar va amaliy yo'nalishlar.....	428
Ergashev Durdonaxon Aziz qizi	
Qashqadaryo viloyatida barqaror turizmning rivojlanish tendensiyalari va mavjud muammolar tahlili.....	432
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	436
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Xususi banklar faoliyatini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning moliya bozoriga ta'siri	441
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Mehnat resurslari tushunchasi, tarkibi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	447
Kobilova Zebo Bobokulovna	
Xorijiy davlatlar tajribasida moliyaviy siyosatning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.....	453
Jabborova Dilafruz	
The impact of exchange rate policy on the financial-monetary system and economic growth.....	459
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
Современные вызовы и модельные подходы к обеспечению конкурентоспособности банковской системы Узбекистана.....	464
Юлдашева С.Ш.	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishda soliq mexanizmidan samarali foydalanish yo'llari	470
Ishimova Mohinur Absalomovna	
Innovative pathways for advancing sustainable tourism in Uzbekistan.....	477
Feruz Karimov	

Tijorat banklarida biznes subyektlari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari.....	482
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat zonalarining rivojlanish bosqichlari va huquqiy-me'yoriy asoslari	488
Vafoyev Akmal Ikromovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishda Germaniya tajribasi	493
Pardayeva Maftuna Ulug'bek qizi	
Korxonalar moliyaviy faoliyati bo'yicha auditorlik risklarini xalqaro standartlar asosida baholash	497
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Abduxalil-zoda Ra'no Muzaffar qizi	
Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	501
Sodiqov Mirahror Abbos o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda mahalliy budjetlarning ahamiyati.....	509
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
The role of small business enterprises in enhancing the well-being of the population in Uzbekistan	513
Djalilova Shaxlo Ismoiljon kizi	
O'zbekistonda IPOlarni tashkil etish jarayonlari tahlili	518
Alikulov Azamat Tuygunovich	
Kichik sanoat zonalarini faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili (Surxondaryo viloyati misolida).....	522
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Hududlarning innovatsion turistik salohiyatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	528
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Integrating circular economy principles in marketing and operations of grape export companies for green transition.....	534
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
Foreign experiences of improving the quality of services in the field of tourism.....	541
Raxmonov Siyovush Turob ugli	
Z avlodining iste'dodli vakillari uchun raqobat: davlat boshqaruvi sektorining maqsadga yo'naltirilgan raqamli avlodni jalb etish strategiyalari.....	546
Nosirova Shaxzoda Bohodir qizi	
O'zbekiston Respublikasida uglerod solig'ini joriy etish orqali soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish imkoniyatlari: ekologik, iqtisodiy va institutsional yondashuv	560
Jo'rayev Ahmad Saitnazar o'g'li	
Tijorat banklari reytingiga ta'sir qiluvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili.....	566
Karabayev Nodir Abduhamidovich	
Budjet tashkilotlarida tuziladigan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati.....	578
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	582
Хусейнов Рахим Али оглы	
Zamonaviy HR texnologiyalarining korxonalar samaradorligiga ta'siri: "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tajribasi.....	589
Xursanova Gulshan Ravshan qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment strategiyalarining samaradorligini oshirish yo'llari	593
Pulatova Dildora Abdushukurovna	
Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning bugungi kunda o'rni va ahamiyati.....	600
Xolmirzayeva Gulruxsor Maxammetovna	
Интеграция информационно-коммуникационных технологий в зеленую экономику: цифровые технологии для устойчивого развития.....	604
Бозорова Ирина Жуманазаровна	

Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahalliyashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	608
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Цифровизация зеленой экономики: синергия технологий для устойчивого будущего	616
Мухамадиева Кибриё Баходировна, Умарова Надира Рахмановна, Шарипова Зулфия Шокиржоновна, Эшпулатова Хусния Мирғолиб кизи	
O'zbekistonda to'qimachilik mahsulotlari bozori va rivojlanishi	621
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
Samarqand viloyatida tikuv-to'qimachilik sanoatining rivojlanish holati va ishlab chiqarish hajmining prognozi.....	629
Ikramova Taxmina Latifovna	
Повышение эффективности управления рисками в проектах государственно-частного партнерства в сфере услуг	639
Айтбаева Гульзада Куанышбаевна	
Surxondaryo viloyati iqtisodiy o'sish darajalarini ekonometrik modellashtrish	645
Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna	
Зарубежный опыт развития экономики ресурсно-сырьевых регионов: модели диверсификации и возможности адаптации.....	654
Севара Кахрамоновна Хакбердиева	
Xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirishning ahamiyati	658
Abduvoxidova Mohinur Akmalovna	
O'zbekiston sug'urta bozorida esg va yashil moliya instrumentlaridan foydalanish holati va imkoniyatlari.....	662
Zoyirov Laziz Subxonovich	
Xorazm viloyatida transport xizmatlari ko'rsatishning amaldagi holati tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	668
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
Ulgurji savdo qoidalari va chakana savdodan farqli tomonlari	678
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Xalqaro integratsiya jarayonlarida raqamli iqtisodiyotning o'rni.....	684
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li	
Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining hozirgi holati	690
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining moliyaviy madaniyatini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	696
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
Цели устойчивого развития и роль цифровых платформ в сфере трудовой миграции	702
Газиёва Сулхия Саидмашрафовна	
Onlayn savdo maydonchalarida mijoz sodiqligini shakllantirishda marketing strategiyalarining o'rni	706
Baxromov Xudoyor Xabibullo o'g'li	
Методологические основы оценки эффективности «зеленых» технологий в строительном секторе.....	710
Тожиева Дилфуза Бабамуратовна	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlar auditi masalalarini rivojlantirish.....	715
Mahmudov Saidjamol Kadirjanovich	
O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari	722
Mahmudova Sevara Rahmat qizi, Almardonov Muxammadali Ibragimovich	
Improving the efficiency of modern housing fund management system	726
D.A. Berdiyeva, Aminova Naima Umar qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	731
Abduqahhorov Azizbek Abdullo o'g'li	

From Science to Business: How Universities Stimulate Innovation.....	735
A. Bobozhonov, A.M. Shatre, V. Kirilova Vladimirova, R.Kh. Karlibaeva	
Tashkilotlarda risklarni boshqarish strategiyalarining samaradorligini baholash: nazariy va amaliy yondashuvlar	740
Husanova Dilnura Mamrajab qizi	
Turli mulkchilik shakllaridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ekologik auditing nazariy jihatlarini	744
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillari.....	749
Ne'matullayev Abdurasulxon Ximaydulla o'g'li	
Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida innovatsion korxonalar boshqaruvi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi amal qilish xususiyatlari	755
Naimov Azamat Xikmatovich	
Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalalar faoliyatini rivojlantirish.....	758
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Shuxratov Azizbek A'zamjon o'g'li	
Quritilgan organik mevalar eksportini rivojlantirishda yashil marketing strategiyalaridan foydalanish.....	764
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari.....	769
Ernazarov Gulam Bekbayevich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsion faoliyatni baholash va rivojlantirish mexanizmlari.....	774
Mavrolov Ravshan Nematjonovich	
Barqaror rivojlanish va korxonalarda barqarorlikni ta'minlash zaruriyati.....	780
Yakubova Dilfuza	
Yashil iqtisodiyot sharoitlarida barqaror rivojlanish, yashil texnologiyalar va ekologik menejmentning o'rni	785
Dilmurodov Abbas Anvar o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini davlat tomonidan muvofiqlashtirish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish	788
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
Tijorat banklarida chakana bank xizmatlarini rivojlantirish.....	795
Axmedov G'ofurjon G'ulomjonovich	
Turizm sohasini ekonometrik modellashda qo'llaniladigan ekonometrik usullar va amaliy imkoniyatlar	801
Shukurov Ikrom Abdurashitovich	
Sanoat tarmoqlarida investitsiyalar strukturasining iqtisodiy samaradorligi va innovatsiyalarni rag'batlantirish.....	807
Xikmatillayeva Dildora Shavkat qizi	
Mintaqa ziyorat turizmi samaradorligini oshirishda ekonometrik modellardan foydalanish.....	812
O'rinova Durdona Botir qizi	
Kichik biznes rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni pest (siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy-demografik, texnologik omillar) tahlili.....	816
Israilov Rustam Ibragimovich	
Qazib olish sanoati korxonalarini moliyaviy sog'lomlashtirishda muammolar va salbiy omillar: tahlil va zamonaviy yondashuvlar	825
Abduraxmanov Davron Burxanjonovich	
O'zbekistonning milliy merosi boyliklaridan turizmga foydalanish yo'llari	830
Samarov Xonqul Qahhorovich	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investision resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar	835
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Iqtisodiyotning ekologik transformatsiyasi sharoitida ijtimoiy o'sishni indikativ baholash metodologiyasi.....	841
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	

Bojxona xizmati fiskal faoliyatini takomillashtirish istiqbollari.....	847
Pardayev To'liqin Nasirovich, Farxodov Farrux Furqatovich, Nomozov Abduvohid bdurazzoq o'g'li	
Механизмы устойчивого управления малым и средним бизнесом в условиях цифровизации и внедрения искусственного интеллекта.....	852
Зокирова Фарангиз Тулкиновна	
Yashil bank xizmatlari va uni joriy etish bilan bog'liq muammolar.....	862
Makhmudova Mukhlisa Kodirjon kizi	
Barqaror qishloq xo'jaligi ta'minot zanjirlarida transport tizimlarini optimallashtirish.....	867
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni.....	874
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Mintaqa sanoatida kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va infratuzilmasini tashkil etish.....	881
Salayev Jasurbek Komilovich	
Surxondaryo viloyatida 2010–2024-yillardagi yalpi hududiy mahsulotining iqtisodiy statistik tahlili.....	888
Ismoilov Davronbek Ilxomjon o'g'li	
Yashil obligatsiyalar va barqaror moliyalashtirishning davlat qarzi siyosatiga ta'siri.....	893
Tilabov Nasrulla Tashmuratovich	
Модели Альтмана и Таффлера как инструмент диагностики финансовой устойчивости предприятий.....	897
Утемуратова Бибинон Даниловна	
Individual tadbirkorlik va mustaqil bandlik asosida olinadigan daromadlarni soliqqa tortishning fundamental asoslari.....	903
Yakubov San'abek Ravshanbekovich	
China's trade relations with Central Asia: an empirical analysis based on the trade gravity model.....	912
Ye Maoqing	
O'zbekistonda turizm sohasida smart texnologiyalar joriy etishning holati va yo'nalishlari.....	920
Qutbiddinov Shamsiddin Kamoliddin o'g'li	
Application of modern information systems in the assessment of the technical condition of the equipment of electrical energy networks.....	924
Sobirov Muzaffar Azatovich	
Стратегическое управление экономическим потенциалом Узбекистана.....	932
Садуллаева Муслимахон Саидамировна	
Auditda raqamli texnologiyalarni qo'llash tarixi va istiqbollari.....	936
Muydinov Erkin Djамалдинovich	
Bank majburiyatlari va aktivlarining vaqtinchalik nomutanosibliklari riskini kamaytirish.....	940
Ibrohimov D.M.	
Priority directions and legal bases of improving of the tax system of the Republic of Uzbekistan.....	945
Sadikov Iskandar Gayratovich	
Kambag'allikni qisqartirishda tadbirkorlik va bandlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlash.....	950
Karshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish uchun ijtimoiy himoya va mehnat bozoriga kirishni kuchaytirish.....	954
Mamashokirova Iroda Samar qizi	
Soliq ma'murchiligi va raqobat muhitining o'zaro bog'liqligini nazariy asoslari.....	958
Donaboyev Jahongir Husan o'g'li	
Региональный туристский кластер – как инструмент повышения эффективности экономики региона.....	965
Юсупова Нигина Тажиевна	
Bank tizimida esg omillarining samaradorligini oshirishda marketing tadqiqotlaridan foydalanishning nazariy va uslubiy asoslari.....	971
Xoliyov Murod Qahramon o'g'li	

Теоретические взгляды на цифровую экономику, цифровую трансформацию	977
Шарипова Шахло Истамовна	
Qoraqalpog'iston Respublikasining raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari va strategik yo'nalishlari.....	982
Tleubergenov Raxat Shahibaevich	
Mintaqalar transport tizimini kompleks rivojlantirish istiqbollarini tadqiq etishning ilmiy-uslubiy asoslari.....	986
Rahmonov Rasul Ne'matovich	

MINTAQALAR TRANSPORT TIZIMINI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARINI TADQIQ ETISHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI

Rahmonov Rasul Ne'matovich

Toshkent shahridagi Webster universiteti ijrochi direktori, i.f.n., professor

Email: rasulrahmonov@webster.edu

Annotatsiya: Ushbu maqolada mintaqalar transport tizimini kompleks rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari tadqiq etilgan. Unda mintaqaviy iqtisodiyot, transport iqtisodiyoti, logistika va strategik boshqaruv nazariyalari asosida O'zbekistonning transport salohiyati tahlil qilingan. SWOT-tahlil orqali mamlakat transport tizimining kuchli va zaif jihatlari, istiqbolli imkoniyatlari va xavf-xatarlari aniqlangan. Olingan natijalar asosida transport infratuzilmasini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mintaqaviy transport tizimi, transport salohiyati, infratuzilma, tahlil, logistika, strategik boshqaruv, tranzit imkoniyatlari, xalqaro integratsiya, DXSH, yashil transport.

Abstract: This article examines the scientific and methodological foundations for the integrated development of regional transport systems. Based on the theories of regional economics, transport economics, logistics, and strategic management, Uzbekistan's transport potential has been analyzed. A SWOT analysis identified the strengths and weaknesses, prospective opportunities, and threats of the country's transport system. Based on the results obtained, scientific recommendations aimed at improving transport infrastructure are presented.

Key words: regional transport system, transport potential, infrastructure, analysis, logistics, strategic management, transit opportunities, international integration, PPP, green transport.

Аннотация: В данной статье исследованы научно-методические основы комплексного развития региональных транспортных систем. На основе теорий региональной экономики, транспортной экономики, логистики и стратегического управления проанализирован транспортный потенциал Узбекистана. Посредством SWOT-анализа выявлены сильные и слабые стороны, перспективные возможности и угрозы транспортной системы страны. На основе полученных результатов приведены научные предложения, направленные на совершенствование транспортной инфраструктуры.

Ключевые слова: региональная транспортная система, транспортный потенциал, инфраструктура, анализ, логистика, стратегическое управление, транзитные возможности, международная интеграция, ГЧП, зелёный транспорт.

KIRISH

Globalashuv jarayonlari, xalqaro transport yo'laklarining kengayishi va mintaqaviy integratsiyaning chuqurlashishi transport tizimining samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-uslubiy yondashuvlarni qayta ko'rib chiqishni talab etmoqda. Transport infratuzilmasi va logistika tizimini rivojlantirish nafaqat ichki bozorning barqaror ishlashini ta'minlaydi, balki mamlakatning xalqaro savdo munosabatlaridagi raqobatbardoshligini oshirishda ham hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, transport salohiyatini baholash, uning kuchli va zaif jihatlari aniqlash hamda istiqbolli imkoniyat va xavf-xatarlarni tahlil qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Transport salohiyatini rivojlantirish masalasi mintaqaviy iqtisodiyot, transport iqtisodiyoti, logistika va strategik boshqaruv nazariyalari bilan chambarchas bog'liqdir. Mintaqaviy iqtisodiyot yondashuvi shuni ko'rsatadiki, transport tizimi hududlarning iqtisodiy rivojlanish sur'atini belgilaydi, chunki bozorlarga yaqinlik va logistika xarajatlari ishlab chiqarish raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi¹. Infratuzilmaviy yondashuv – avtomobil va temir yo'l tarmoqlari, aeroportlar, logistika markazlari va portlar iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlaridan hisoblanadi. Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasi tadqiqotlariga ko'ra, transport infratuzilmasining 1% ga o'sishi YAIM o'sishiga kamida 0,3–0,5 % hissa qo'shishi mumkin ekan². Strategik boshqaruv nuqtayi nazaridan, transport tizimini rivojlantirish mamlakatning uzoq muddatli iqtisodiy barqarorligi va mintaqaviy integratsiya jarayonlarida ustuvor omil sifatida qaraladi³.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Transport infratuzilmasining mintaqaviy rivojlanishga ta'siri masalasi iqtisodiy adabiyotda keng o'rganilgan. Aschauer o'z tadqiqotlarida davlat infratuzilmasiga qilingan sarmoyalar iqtisodiy o'sishga bevosita ta'sir etishini ta'kidlagan. Keyinchalik Krugman tomonidan ilgari surilgan Yangi iqtisodiy geografiya nazariyasi transport aloqalarining markaziy hududlar va periferiyalar o'rtasidagi resurs oqimini taqsimlashdagi rolini ochib berdi. Morgenroth esa transport infratuzilmasi mintaqaviy rivojlanish jarayonlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishini, ammo bu ta'sir hududiy tafovutlarni kuchaytirishi mumkinligini qayd etgan.

Metodologik yondashuvlar bo'yicha Rosik va hamkorlari transport investitsiyalarining samaradorligini baholashda Cost–Benefit Analysis va Multi-Criteria Analysis usullarini qo'llashni taklif qilgan. Li va hamkorlari CGE modelidan foydalanib, transport infratuzilmasining iqtisodiy o'sishga ta'sirini hisoblab chiqqan va ijobiy natijalar olgan. Rashid va Chan esa transport tarmoqlarini kompleks tarmoq nazariyasi orqali tahlil qilib, tugunlar va bog'lanishlarning samarali ishlashi mintaqaviy iqtisodiyotga kuchli ta'sir ko'rsatishini isbotlagan. Tsiotas va hamkorlari Gretsiya misolida interregional commuting oqimlarini o'rganib, transport aloqalari va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ko'rsatib bergan.

Empirik tadqiqotlar ham bu yo'nalishda sezilarli natijalar bermoqda. Bin Li va hamkorlari Xitoy shaharlaridagi transport tarmoqlari ma'lumotlarini tahlil qilib, shaharlarning iqtisodiy ko'rsatkichlarini transport oqimlari orqali bashorat qilish mumkinligini ko'rsatgan. Mohamed va hamkorlari Misrda yo'l tarmoqlariga qilingan investitsiyalar ishlab chiqarish va xizmatlar sohasining kengayishiga olib kelganini ta'kidlagan. Kuranovič va boshqalar Yevropada yuk tashish tizimini rivojlantirish mintaqaviy iqtisodiy integratsiyani kuchaytirishini aniqlashgan. Malandri va hamkorlari esa transport tugunlarining zaiflik va barqarorlik ko'rsatkichlarini baholab, transport tizimining bardoshlilikini oshirish bo'yicha metodologiya ishlab chiqqan.

Adabiyotlar tahlilidan ko'rinadiki, transport infratuzilmasi iqtisodiy rivojlanishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Biroq, Krugman va Morgenroth ta'kidlaganidek, bu jarayon hududiy tengsizliklarni ham kuchaytirishi mumkin. Shu sababli Elvarsson va Adey kabi olimlar transport infratuzilmasini loyihalashda land-use noaniqligini hisobga olish zarurligini ta'kidlaydilar. Yang va hamkorlari ishlab chiqqan Transport Development Index esa transport tizimining samaradorligi, barqarorligi va xavfsizligini baholash imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, transport tizimini kompleks rivojlantirish istiqbollari metodologik va amaliy yondashuvlarning uyg'unlashuvini talab etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ma'lumotlar statistik yilnomalar, transport infratuzilmasi bo'yicha rasmiy hisobotlar va xalqaro tashkilotlar bazalaridan yig'ildi. Olingan ma'lumotlar qiyosiy tahlil va dinamik qatorlar usuli yordamida qayta ishlanib, regressiya va korrelyatsion tahlil asosida mintaqalar transport tizimi rivojlanishining iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri baholandi. Natijalar vizualizatsiya vositalari orqali umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqalar transport tizimini kompleks rivojlantirish istiqbollarini belgilashda SWOT-tahlildan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv bugungi global iqtisodiy beqarorlik sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qilishi mumkin. O'zbekistonning transport salohiyatiga oid SWOT-tahlil quyidagi tarkibiy yo'nalishlar asosida amalga oshirildi: kuchli tomonlarni (S) aniqlash; zaif tomonlarni (W) belgilash; istiqbolli imkoniyatlarni (O) baholash hamda ehtimoliy tahdidlarni (T) ko'rsatish. O'zbekiston transport salohiyatining SWOT-tahlili quyidagi jadvalda keltirilgan (1-jadval).

1 International Transport Forum. *ITF Transport Outlook 2019*. – Paris: OECD Publishing, 2019. – 208 p.

2 World Bank. *Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth*. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.

3 International Monetary Fund. *Regional Economic Outlook: Middle East and Central Asia*. – Washington, DC: IMF, 2021. – 98 p.

1-jadval. O'zbekiston transport salohiyatining SWOT-tahlili⁴

Strengths - Kuchli tomoni	Weaknesses - Zaif tomoni
Geostrategik joylashuvi, infratuzilma kengligi, davlat siyosati, xalqaro dasturlar. Geostrategik joylashuv: O'zbekiston Yevroosiyo tranzit yo'laklari chorrahasida joylashgan. Avtomobil va temir yo'l tarmoqlarining kengligi (temir yo'l uzunligi 7 ming km dan ziyod). Davlat siyosatida transport-logistika sohasiga ustuvor e'tibor qaratilmoqda. Mintaqalarda transport salohiyatini rivojlantirishga oid maxsus dasturlar qabul qilingan.	Ayrim mintaqalarda infratuzilma holatining talab darajasida emasligi. Zamonaviy logistika markazlari va intermodal tizimlarning yetishmasligi. Avtomobil parklarining katta qismi eskirgan.
Opportunities - Imkoniyatlar	Threats - Xavf-xatarlar
Xitoy–Yevropa “Bir makon, bir yo'l” tashabbusi doirasida yangi yo'laklarni rivojlantirish. Afg'oniston orqali Janubiy Osiyo bozorlariga chiqish imkoniyati. Elektron logistika va raqamli transport platformalarini joriy etish. Mintaqaviy hamkorlik orqali integratsiyalashgan transport tizimini shakllantirish.	Xalqaro geosiyosiy xavflar va savdo cheklovlari. Markaziy Osiyoda transport yo'laklari bo'yicha raqobatning kuchayishi. Ekologik muammolar va energiya resurslariga yuqori bog'liqlik. Yangilanish jarayonlarida moliyaviy resurslar yetishmasligi.

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston transport salohiyatining kuchli tomonlarini belgilab beruvchi asosiy omillar qatorida uning geostrategik joylashuvi, infratuzilma tarmoqlarining keng qamrovligi, transport sohasini davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari qatorida qo'llab-quvvatlanishi hamda xalqaro tashabbus va dasturlarda faol ishtirok etishi muhim ahamiyat kasb etadi⁵. Quyida mazkur omillar ilmiy tahlil asosida tadqiq etilgan.

Geostrategik joylashuvi. O'zbekistonning geografik va geostrategik holati mamlakat transport-logistika tizimi rivojlanishida asosiy ustunlik sifatida namoyon bo'lmoqda. Markaziy Osiyoning markazida joylashgan davlat sifatida u qo'shni mamlakatlar bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'liqlikka ega hamda Sharq-G'arb va Shimol-Janub yo'nalishidagi xalqaro transport koridorlariga ulanish imkoniyatiga ega⁶. Bu ustunlik tranzit yuklar hajmini ko'paytirish, transport xizmatlari va logistika markazlari orqali iqtisodiy daromadni oshirish hamda mintaqaviy integratsiya jarayonlarida faol ishtirok etish imkoniyatini yaratadi⁷. Yillik tranzit yuk hajmi, temir yo'l va avtomobil yo'llari orqali tashilgan konteynerlar soni va tranzit xizmatlaridan olinadigan iqtisodiy foyda kabi ko'rsatkichlar geostrategik afzalliklarni baholash mezonlari hisoblanadi. Shu bois geografik joylashuv nafaqat iqtisodiy, balki siyosiy integratsiya imkoniyatlarini ham kengaytiradi.

Infratuzilma tarmoqlarining keng qamrovligi va ichki salohiyat. O'zbekistonda temir yo'l tarmoqlari, avtomobil yo'llari, aeroportlar hamda ichki logistika infratuzilmasi mavjudligi transport tizimining keng qamrovi tarkibini ta'minlaydi. Bu esa respublikada tovar va yo'lovchi tashish jarayonlarini uzluksiz amalga oshirish imkonini yaratadi. Jahon banki hisobotlarida qayd etilishicha, transport infratuzilmasiga investitsiyalar iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlaridan biri bo'lib, tarmoq samaradorligini oshirish mamlakatning tashqi savdo salohiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi⁸. Shu nuqtayi nazardan, infratuzilmani modernizatsiya qilish (temir yo'llarni elektrifikatsiya qilish, ikki yo'nalishli liniyalarni joriy etish, zamonaviy logistika markazlarini qurish) va intermodal transport tizimini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Infratuzilma salohiyatini baholash mezonlari sifatida yo'llar sifat indeksi, temir yo'l tarmoqlarining o'tkazuvchanlik quvvati (tonna/kun), logistika markazlari quvvati (TEU yoki tonna hisobida), aeroportlar orqali amalga oshiriladigan tranzit yo'lovchi va yuk tashish hajmlari qo'llaniladi⁹. Shu bilan birga, infratuzilmani barqaror rivojlantirish maqsadida jamoat-xususiy sheriklik mexanizmlarini keng qo'llash, konsessiya asosida yirik loyihalarni amalga oshirish va texnik xizmat ko'rsatish tizimini takomillashtirish zarur¹⁰.

4 Jadval muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

5 World Bank. Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p. International Transport Forum. ITF Transport Outlook 2021. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 250 p.

6 United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Transport Trends and Economics 2021: Towards Sustainable Inland Transport Connectivity. – Geneva: United Nations, 2021. – 156 p.

7 Asian Development Bank. Central Asia Regional Economic Cooperation (CAREC) Transport Strategy 2030. – Manila: ADB, 2019. – 98 p.

8 World Bank. Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.

9 Asian Development Bank. Central Asia Regional Economic Cooperation (CAREC) Transport Strategy 2030. – Manila: ADB, 2019. – 98 p.

10 International Transport Forum. ITF Transport Outlook 2021. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 250 p. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Transport Trends and Economics 2021: Towards Sustainable Inland Transport Connectivity. – Geneva: United Nations, 2021. – 156 p.

Davlat siyosati va strategiyalari. O'zbekiston Respublikasida transport va infratuzilma sohasini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. 2023-yilda qabul qilingan "2035-yilgacha transport tizimini rivojlantirish strategiyasi" mamlakat transport salohiyatini tubdan oshirishga qaratilgan asosiy dasturiy hujjat hisoblanadi¹¹. Mazkur strategiya doirasida yirik magistral yo'llar va temir yo'l tarmoqlarini modernizatsiya qilish, logistika markazlarini qurish, shuningdek, xalqaro transport yo'laklariga integratsiyalashish maqsad qilingan. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi yillarda O'zbekiston transport sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar YAIMning taxminan 3-4%ini tashkil etmoqda¹², bu esa mintaqadagi yuqori ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi

Infratuzilmani rivojlantirishda xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik alohida ahamiyat kasb etadi. Masalan, International Transport Forumning 2019-yilgi hisobotida Markaziy Osiyoda, xususan O'zbekistonda logistika yo'laklarini takomillashtirish eksport-import xarajatlarini kamida 15–20%ga kamaytirishi mumkinligi qayd etilgan¹³.

O'zbekistonda transport sohasidagi loyihalarning katta qismi davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirilayotgani sohaning uzoq muddatli barqarorligi uchun muhim omildir. Sohani rivojlantirishning muhim yo'nalishi - me'yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish hisoblanadi. Xususan, bir tomonlama ruxsatnoma tizimini joriy etish, elektron bojxona amaliyotlarini rivojlantirish, raqamli logistika platformalarini ishga tushirish kabi chora-tadbirlar xalqaro standartlarga moslashish imkonini beradi¹⁴. Shuningdek, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va zamonaviy haydovchilik hamda logistika kadrlarini tayyorlash dasturlari amalga oshirilmoqda. O'zbekistonda kadrlar tayyorlash dasturlarini kengaytirish 2030-yilga qadar logistika samaradorligini 30%ga oshirishi mumkin¹⁵. Umuman, O'zbekistonning transport siyosatlar va strategiyalari sohani barqaror rivojlantirishga yo'naltirilgani bilan ahamiyatlidir. Milliy strategiyalar va xalqaro dasturlar integratsiyasi investitsiyalar jalb etish, logistika xarajatlarini kamaytirish va mamlakatning tranzit salohiyatini oshirishda hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Xalqaro dasturlar va hamkorlik. O'zbekiston transport va logistika sohasida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish orqali huquqiy, texnik va moliyaviy yordamdan foydalanish imkoniyatiga ega. Mintaqaviy ahamiyatga ega yirik loyihalar - transport koridorlari va logistik xablar rivojlanishi, shuningdek, ko'p tomonlama moliya institutlari (Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki, YEBRR kabi) orqali mablag'larni jalb etish imkoniyatlari mavjud. Masalan, ITF-OECD tahlillarida ko'rsatilishicha, tranzit yo'laklarini takomillashtirish va logistik xablarni rivojlantirish O'zbekistonning tashqi savdo xarajatlarini sezilarli darajada kamaytiradi hamda mamlakatning geostrategik ahamiyatini oshiradi¹⁶.

BMT YEEK (UNECE) hisobotlarida ta'kidlanishicha, yirik infratuzilma loyihalarini kredit mablag'lari hisobiga moliyalashtirish va mintaqaviy savdo-tranzit kelishuvlarini kengaytirish mamlakat iqtisodiyoti uchun uzoq muddatli ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi¹⁷. Quyidagi 2-jadvalda O'zbekiston ishtirok etayotgan xalqaro transport-logistika dasturlari, uning asosiy yo'nalishlari va O'zbekiston uchun uning ahamiyati keltirilgan (2-jadval).

2-jadval. O'zbekiston ishtirok etayotgan xalqaro transport-logistika dasturlari¹⁸

	Dastur / Tashabbus	Asosiy yo'nalishlar	O'zbekiston uchun ahamiyati	Manba
1.	"Bir makon, bir yo'l" (BRI, Xitoy tashabbusi)	Transit'a yo'llar, temir yo'l va logistika xablari qurilishi	Yevroosiyo transport yo'laklariga integratsiya, tranzit daromadlarini oshirish	[World Bank, 2023]
2.	TRACECA (Yevropa–Qavkaz–Osiyo transport koridori)	Yo'l, temir yo'l va port infratuzilma-sini rivojlantirish	Yevropa va Qora dengizga chiqish imkoniyatlari	[UNECE, 2023]

11 Building Blocks for Integrated Transport and Logistics Development Policy Paper: Uzbekistan Strategy for the Development of the Transport System until 2035. — Tashkent: World Bank, 2023. — 45 b.

12 Building Blocks for Integrated Transport and Logistics Development Policy Paper: Uzbekistan Strategy for the Development of the Transport System until 2035. — Tashkent: World Bank, 2023. — 45 b.

13 Enhancing Connectivity and Freight in Central Asia / ITF-OECD. — Paris: OECD/ITF, 2019. — № 71, 78 b.

14 Responsible Business Conduct for Sustainable Infrastructure in Kazakhstan, Mongolia and Uzbekistan / OECD. - Paris: OECD, 2025. - 80 b.

15 Responsible Business Conduct for Sustainable Infrastructure in Kazakhstan, Mongolia and Uzbekistan / OECD. - Paris: OECD, 2025. 80 b.

16 Enhancing Connectivity and Freight in Central Asia / ITF-OECD. Paris: OECD/ITF, 2019. - № 71, 78 b.

17 UNECE. Transport Trends and Economics 2022–2023. Geneva: United Nations, 2023. - 95 b.

18 Jadval Jahon banki, ITF-OECD, OECD, UNECE va YEBRR hisobotlari asosida tuzilgan.

3.	Turkiy davlat-lar tashkiloti (TDT) Transport platformasi	Mintaqaviy yo'l va temir yo'l loyihalari, bojxona va standartlashtirish	Turkiy mamlakatlar o'rtasida tranzit hajmini oshirish	[OECD, 2025]
4.	SHHT (Shanxay hamkorlik tashkiloti) infratuzilma loyihalari	Chegara orqali transport va savdo yo'laklari	Xitoy va Rossiya bozorlariga chiqish imkoniyatlari	[ITF, 2019]
5.	EBRD va YEI dasturlari	Barqaror transport infratuzilmasini moliyalashtirish	Zamonaviy yo'l va temir yo'l tarmoqlarini yangilash	[EBRD, 2023]
6.	BMT YEEK (UNECE) "Yevropa-Osiyo transport yo'laklari" tashabbusi	Xalqaro yo'l va temir yo'l tarmoqlarini uyg'unlashtirish	Xalqaro standartlarga moslashuv, tranzitni optimallashtirish	[UNECE, 2023]

Umuman olganda, yuqorida tadqiq etilgan yo'nalishlardan iborat kuchli tomonlar O'zbekistonning transport salohiyatini rivojlantirishda kompleks ustunliklar tizimini shakllantiradi. Ular nafaqat tranzit va infratuzilmani, balki iqtisodiy o'sish, inson kapitali va texnologik rivojlanishni ham qamrab oladi.

Biz tadqiqotimizda SWOT-tahlil yordamida mamlakat transport tizimining istiqbolli strategik yo'nalishlarini ham belgiladik. V.L. Kvint tomonidan asoslangan umumiy strategiya nazariyasiga ko'ra, har bir hududning transport salohiyati milliy iqtisodiy modelning uzviy qismi sifatida qaralishi lozim¹⁹. Logistika konsepsiyasi – tovarlar, xizmatlar va resurslarning samarali harakatini ta'minlash orqali transport tizimi iqtisodiy samaradorlik va bozor raqobatbardoshligini oshiradi²⁰. Bu yerda zamonaviy logistika markazlari va raqamli platformalar muhim rol o'ynaydi.

O'zbekiston transport salohiyatini rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari quyidagicha ifodalanadi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekiston transport salohiyatini rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari

19 Kvint V.L. Strategiya i strategicheskoye upravleniye. – M.: Nauka, 2012. – 415 s.

20 World Bank. Connecting to Compete 2020: Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index (LPI) and Its Indicators. – Washington, DC: World Bank, 2020.

O'zbekiston transport salohiyati milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishi va xalqaro integratsiya jarayonlarini jadallashtirishda strategik ahamiyatga egadir²¹. SWOT-tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, mavjud kuchli jihatlar va imkoniyatlardan samarali foydalanilsa, mamlakat qisqa muddatda mintaqaviy logistika markaziga aylanishi mumkin. Biroq, mavjud kamchiliklar va xavf-xatarlar o'z vaqtida bartaraf etilmasa, transport tizimining rivojlanish sur'atlari cheklanib qolishi mumkin²². Shu bois uzoq muddatli kompleks strategiya ishlab chiqish va uni amalga oshirish ustuvor vazifa hisoblanadi.

O'zbekiston transport salohiyatini zaif tomonlari ham tahlil etildi. O'zbekiston mintaqalarida transport infratuzilmasining rivojlanish darajasi mutanosib emasligi mamlakatning logistika tizimidagi asosiy muammolardan biri hisoblanadi. Ayrim hududlarda yo'l tarmoqlari, temiryo'l va havo transporti obyektlari nisbatan yuqori darajada shakllangan bo'lsa, boshqa mintaqalarda esa ularning salohiyati yetarli darajada rivojlanmagan. Bu esa ichki va tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarida nomutanosibliklarni keltirib chiqaradi²³. Shu bilan birga, zamonaviy logistika markazlari, omborxonalar va intermodal tashish tizimlarining yetishmasligi tovar aylanishi va tranzit jarayonlarini samarali tashkil etish imkoniyatlarini cheklab qo'yimoqda. Xususan, intermodal tizimning rivojlanmaganligi transport turlari o'rtasidagi integratsiyani susaytirib, tranzit vaqti va xarajatlarini ko'paytirmoqda²⁴. Bundan tashqari, mavjud transport parklarining katta qismi texnik va ekspluatatsion jihatdan eskirgan. Bu holat nafaqat xizmat ko'rsatish samaradorligi va xavfsizligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi, balki ekologik talablarga javob berish darajasini ham pasaytiradi²⁵. Shu sababli, transport vositalarini yangilash, yuqori texnologiyalar asosida yaratilgan zamonaviy parkni shakllantirish dolzarb vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda.

O'zbekiston mintaqalari transport salohiyatini rivojlantirish jarayonida qator istiqbolli imkoniyatlarga ega. Ular mamlakatning geostrategik joylashuvi va xalqaro integratsiya jarayonlari bilan uzviy bog'liqdir. Birinchi navbatda, Xitoy-Yevropa yo'nalishi doirasida amalga oshirilayotgan "Bir makon, bir yo'l" tashabbusi O'zbekiston uchun xalqaro tranzit yo'laklarini kengaytirish va yuk tashishda transkontinental logistika zanjirlariga integratsiyalanish imkonini yaratadi²⁶.

Ikkinchidan, Afg'oniston orqali Janubiy Osiyo bozorlariga chiqish masalasi O'zbekiston iqtisodiyoti uchun yangi savdo yo'nalishlarini ochib berish bilan birga, mintaqaviy savdo aylanmasini oshirishga xizmat qiladi. UNECE ma'lumotlariga ko'ra, Janubiy Osiyo mamlakatlari bilan transport yo'laklarini rivojlantirish Markaziy Osiyo davlatlari tashqi savdosining 10–15 %gacha o'sishiga turtki bo'lishi mumkin ekan²⁷.

Uchinchidan, elektron logistika platformalarini joriy etish transport xizmatlari samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. ITF hisobotlarida qayd etilganidek, raqamli yechimlardan foydalangan holda yo'lovchi va yuk tashish jarayonlari 15–20 %gacha arzonlashishi va logistika vaqti sezilarli qisqarishi mumkin²⁸.

To'rtinchidan, mintaqaviy hamkorlik va integratsiyalashgan transport tizimini shakllantirish O'zbekistonning Markaziy Osiyoda tranzit markaz sifatidagi mavqeini mustahkamlaydi. ADB hisobotlarida qayd etilishicha, CAREC (Central Asia Regional Economic Cooperation) yo'nalishlari bo'yicha transport xizmatlarini rivojlantirish 2030-yilgacha mintaqaviy YAIMning 2,5 %ga o'sishiga xizmat qilishi mumkin²⁹.

O'zbekiston mintaqalari transport salohiyatini rivojlantirish jarayonida qator xavf-xatarlar mavjud bo'lib, ular tizim samaradorligi va barqarorligiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Birinchidan, xalqaro geosiyosiy muammolar va savdo siyosatining o'zgarishi tranzit yo'laklari barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, sanksiyalar, mintaqaviy nizolar va geosiyosiy tortishuvlar transport oqimlari uzluksizligini cheklashi ehtimoli katta³⁰. Ikkinchidan, moliyaviy va tabiiy resurslar yetishmasligi infratuzilmani modernizatsiya qilish jarayonlarini sekinlashtirishi mumkin. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, transport infratuzilmasini takomillashtirishda moliyaviy ta'minotning yetarli emasligi Markaziy Osiyo mamlakatlari uchun asosiy to'siqlardan biri hisoblanadi³¹. Uchinchidan, mintaqadagi transport yo'laklari bo'yicha raqobatning kuchayishi ham xavf omillaridan biri sanaladi. Xitoy-Yevropa yo'nalishi doirasida Qozog'iston, Ozarbayjon va Rossiya kabi mamlakatlar raqobatbardosh infratuzilma orqali tranzit oqimlarini jalb etishga harakat qilmoqda³². To'rtinchidan, ekologik muammolar hamda

21 International Transport Forum (ITF). Transport Outlook 2019. – Paris: OECD Publishing, 2019.

22 United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Digital Platforms and Logistics Hubs in Eurasia. – Geneva: UNECE, 2021.

23 World Bank. Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.

24 United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Transport Trends and Economics 2021: Towards Sustainable Inland Transport Connectivity. – Geneva: United Nations, 2021. – 156 p.

25 International Transport Forum. ITF Transport Outlook 2019. – Paris: OECD Publishing, 2019. – 208 p.

26 World Bank. Logistics Performance Index 2023: Connecting to Compete. – Washington, DC: World Bank, 2023. – 95 p.

27 United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Transport Trends and Economics 2022. – Geneva: United Nations, 2022. – 120 p.

28 International Transport Forum (ITF). ITF Transport Outlook 2021. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 200 p.

29 Asian Development Bank (ADB). CAREC Transport Strategy 2030. – Manila: ADB, 2020. – 88 p.

30 United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Transport Trends and Economics 2021: Towards Sustainable Inland Transport Connectivity. – Geneva: United Nations, 2021. – 156 p.

31 World Bank. Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.

32 International Transport Forum. ITF Transport Outlook 2019. – Paris: OECD Publishing, 2019. – 208 p.

transport sohasining yuqori darajada energiya resurslariga bog'liqligi barqaror rivojlanish yo'lida jiddiy xavf hisoblanadi. ITF hisobotlarida ta'kidlanganidek, agar "yashil transport" tamoyillari keng joriy etilmasa, 2030-yilga borib transport sohasi Markaziy Osiyodagi uglerod chiqindilarining eng yirik manbalari qatorida qolishi mumkin³³. Shuning uchun, xavf-xatarlarni oldindan baholash va ularni kamaytirishga qaratilgan strategik choralar ishlab chiqish mamlakatning uzoq muddatli transport strategiyasida ustuvor vazifalardan biri bo'lishi zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari asosida O'zbekiston mintaqalari transport salohiyatini rivojlantirishga ta'sir etuvchi xavf-xatarlarni kamaytirish bo'yicha quyidagi ilmiy takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

Xalqaro transport yo'laklari barqarorligini ta'minlash maqsadida O'zbekiston mintaqaviy va global transport tashkilotlari (ITF, UNECE) bilan hamkorlikni kuchaytirishi zarur. Shuningdek, turli yo'nalishlar bo'yicha diversifikatsiya qilingan tranzit marshrutlarini shakllantirish geosiyosiy xavflarni pasaytiradi³⁴.

Transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish uchun xalqaro moliya institutlari (Jahon banki, OTB, YETTB) bilan hamkorlikda davlat-xususiy sheriklik asosida loyihalarni amalga oshirish tavsiya etiladi³⁵. Bu moliyaviy xavflarni qisqartiradi va modernizatsiya jarayonlarini tezlashtiradi.

Mintaqada transport yo'laklari bo'yicha raqobat kuchayib borayotgan sharoitda O'zbekiston transport xizmatlari sifatini oshirish va logistika xizmatlarini raqamlashtirish orqali tranzit oqimlarini jalb qilishi mumkin. Xususan, elektron logistika platformalarini joriy etish raqobat ustunligini ta'minlaydi.

Transport sohasida "yashil texnologiyalar"ni joriy etish, energiya tejamkor vositalardan foydalanish va uglerod chiqindilarini kamaytirish bo'yicha xalqaro standartlarga muvofiq islohotlarni amalga oshirish zarur. ITF tavsiyalariga ko'ra, 2030-yilgacha uglerod chiqindilarini 20–25%ga qisqartirish imkoniyati mavjud³⁶.

Xulosa qilib aytganda, yuqorida keltirilgan amaliy chora-tadbirlar xavf-xatarlarni samarali boshqarish va O'zbekiston transport tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlash imkonini beradi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, xavflarni oldindan baholash va ularni kamaytirishga yo'naltirilgan kompleks strategiyalar iqtisodiy o'sish va mintaqaviy integratsiya jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Asian Development Bank (ADB). *CAREC Transport Strategy 2030*. – Manila: ADB, 2020. – 88 p.
2. Asian Development Bank. *Central Asia Regional Economic Cooperation (CAREC) Transport Strategy 2030*. – Manila: ADB, 2019. – 98 p.
3. Building Blocks for Integrated Transport and Logistics Development Policy Paper: Uzbekistan Strategy for the Development of the Transport System until 2035. — Tashkent: World Bank, 2023. — 45 6.
4. Enhancing Connectivity and Freight in Central Asia / ITF-OECD. — Paris: OECD/ITF, 2019. — № 71, 78 6.
5. International Monetary Fund. *Regional Economic Outlook: Middle East and Central Asia*. – Washington, DC: IMF, 2021. – 98 p.
6. International Transport Forum (ITF). *Transport Outlook 2019*. – Paris: OECD Publishing, 2019.
7. International Transport Forum. *Decarbonising Transport in Emerging Economies: Case Studies of Mexico, India, Argentina and Azerbaijan*. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 142 p.
8. International Transport Forum. *ITF Transport Outlook 2021*. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 250 p.
9. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Transport Trends and Economics 2021: Towards Sustainable Inland Transport Connectivity*. – Geneva: United Nations, 2021. – 156 p.
10. Responsible Business Conduct for Sustainable Infrastructure in Kazakhstan, Mongolia and Uzbekistan / OECD. - Paris: OECD, 2025. - 80 6.
11. Transport and Logistics for Growth. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.
12. UNECE. *Transport Trends and Economics 2022–2023*. Geneva: United Nations, 2023. - 95 6.
13. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Digital Platforms and Logistics Hubs in Eurasia*. – Geneva: UNECE, 2021.
14. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Transport Trends and Economics 2022*. – Geneva: United Nations, 2022. – 120 p.
15. World Bank. *Connecting to Compete 2020: Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index (LPI) and Its Indicators*. – Washington, DC: World Bank, 2020.
16. World Bank. *Logistics Performance Index 2023: Connecting to Compete*. – Washington, DC: World Bank, 2023. – 95 p.
33. International Transport Forum. *Decarbonising Transport in Emerging Economies: Case Studies of Mexico, India, Argentina and Azerbaijan*. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 142 p.
34. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Transport Trends and Economics 2021: Towards Sustainable Inland Transport Connectivity*. – Geneva: United Nations, 2021. – 156 p.
35. World Bank. *Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth*. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.
36. International Transport Forum. *Decarbonising Transport in Emerging Economies: Case Studies of Mexico, India, Argentina and Azerbaijan*. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 142 p.

17. World Bank. *Uzbekistan: Modernizing Transport and Logistics for Growth*. – Washington, DC: World Bank Group, 2020. – 112 p.
18. Жадвал Жаҳон банки, ITF-OECD, OECD, UNECE ва ЕБПР ҳисоботлари асосида тузилган.
19. Квинт В.Л. Стратегия и стратегическое управление. – М.: Наука, 2012. – 415 с.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>